

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

УРИ В/1102-13938 екз. № 2
05 07 2017 г.

НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Вх. № <u>КП-453-03-8</u>
дата <u>04.07.2017</u> г.

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
КОМИСИЯТА ПО
ПРАВНИ ВЪПРОСИ ПРИ
ЧЕТИРИДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТТО
НАРОДНО СЪБРАНИЕ НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Г-Н ДАНАИЛ КИРИЛОВ

На Ваш изх. № КП-753-03-8/2017 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН КИРИЛОВ,

Във връзка с предоставените ни Законопроект № 754-01-9 за изменение на Наказателния кодекс, внесен на 25.05.2017 г. от народния представител госпожа Корнелия Нинова и група народни представители и Законопроект № 754-01-11 за изменение и допълнение на Наказателния кодекс, внесен на 26.05.2017 г. от народния представител господин Волен Сидеров и група народни представители, разпределени на Комисията по правни въпроси при 44-то Народно събрание на Република България, Министерството на вътрешните работи изразява следните становища:

I. По проект на Закон за изменение на Наказателния кодекс (ЗИНК) № 754-01-9 относно отмяна на разпоредбите, уреждащи маловажните случаи на престъплението кражба

Основната цел на наказанието по нашето право е общата превенция. Тя се постига посредством справедливост на наказанието, т.е. съответствие на наказанието с тежестта - обществената опасност и моралната укоримост на престъплението. Предложението да отпадне маловажният случай за престъплението кражба би накърнило принципа за диференциация на

наказателната отговорност за престъпленията по Глава пета от Особената част на НК - „Престъпления против собствеността“.

В мотивите към законопроекта се изтъква, че кражбите на ниска стойност са огромен брой и преобладават сред посегателствата срещу собствеността. Но със същия размер на предмета или при идентични смекчаващи обстоятелства се извършват и немалко измами (чл. 209 от НК), присвоявания (чл. 204 от НК), а и престъпления като унищожаване или повреждане на имущество (чл. 216 от НК), имотни облаги (чл. 225б от НК) и вещно укривателство (чл. 218б от НК). Предложената отмяна на норми няма да промени факта, че дадено престъпление е обективно маловажен случай на фона на останалите от своя вид, а ще доведе до различен режим на наказуемост за иначе идентични като степен на опасност престъпления против собствеността и до изкуствено противопоставяне на кражбата спрямо останалите престъпления по Глава пета.

Следва да се има предвид, че категорията честота на извършване, освен че се променя динамично, варира в различните райони на страната. За степента на диспропорцията, до която може да доведе предложената промяна, свидетелства обстоятелството, че дори в случаи на длъжностно присвояване (чл. 204 от НК) и на документна измама (чл. 212, ал. 6 от НК), където се засягат и допълнителни обществени отношения във връзка със службата или със съставянето и ползването на документи, ще се отчита наличието на маловажност, но не и при кражба.

С приемане на проекта на ЗИНК, при данни за извършени престъпления по чл. 194, ал. 3 и чл. 195, ал. 4 от НК във всички случаи ще следва образуване на досъдебно производство. Това от своя страна е свързано с разходването на значителни допълнителни финансови средства за осигуряване провеждането на първата фаза на наказателния процес - досъдебната фаза. Освен осигуряване на необходимия човешки ресурс за провеждане на разследването (служители по охрана на обществения ред, полицейски органи с оперативно-издирвателни функции, разследващи органи, органи на съдебната власт), така също ще са необходими и допълнителни финансови средства, които генерира досъдебната фаза на наказателния процес (необходимост от назначаване на експертизи, привличане на преводачи, вещи лица, осигуряване на служебна защита, транспортиране и съхранение на вещствени доказателства и др.).

Необходимо е изрично да се посочи, че независимо от резултата на разследването по цитираните текстове - чл. 194, ал. 3 и чл. 195, ал. 4 от НК, наказателното производство може да бъде прекратено от наблюдаващия прокурор или впоследствие от съда, тъй като за квалификацията на престъплението като маловажен случай се изисква индивидуална преценка, от която да се направят изводи, че обществената опасност на извършителя и извършеното от него е значително по-ниска.

Предоставената от закона възможност на съда и прокуратурата да прекратят наказателното производство на основание чл. 9, ал. 2 от НК (когато, макар и формално деянието да осъществява признаците на предвиденото в закона престъпление, поради своята малозначителност не е общественоопасно или неговата обществена опасност е явно незначителна), дава правомощие на органите на съдебната власт във всеки конкретен случай да правят преценка за прилагането на тази възможност. Това важи особено в случаите на откраднати хранителни стоки или вещи с ниска стойност. Изложеното би довело до това, че при законен повод и достатъчно данни за извършени престъпления по чл. 194, ал. 3 и 195, ал. 4 от НК ще бъде задействана задължителната формална процедура на наказателния процес, като реално значителна част от делата ще могат да бъдат прекратявани на основание чл. 9, ал. 2 от НК.

С оглед на гореизложеното, Министерството на вътрешните работи изразява принципна позиция, че предложената промяна в НК няма да постигне твърдяната в мотивите на вносителите цел за адекватна наказателна репресия спрямо извършителите на престъпления против собствеността, а ще доведе до допълнително утежняване на наказателното производство.

II. По проект на Закон за изменение и допълнение на Наказателния кодекс (ЗИДНК) № 754-01-11 относно дефиниране на понятието „радикален ислям“, забрана на проповядването му в нова алинея на чл. 108 от НК и създаване на норма в раздела „Престъпления против равенството на гражданите“ - чл. 162а от НК

Министерството на вътрешните работи изразява позиция в подкрепа на предложения законопроект, като прави следните бележки по него:

По отношение на предлаганата нова легална дефиниция на понятието „радикален ислям“, предвид същността на явлениято, би могло да се поддържа тезата, че систематичното място на подобна норма е в Закона за вероизповеданията. Доколкото една религия е радикална или крайна се определя на база прилагани методи, практики, цели и търпимост към различията. Радикализмът обаче не е характерен само при една религия.

По своето съдържание, текстът на предложената нова ал. 2 на чл. 108 от НК изцяло попада в приложното поле на действащата ал. 1 на същата норма. Проповядването на всякаква антидемократична идеология, в това число и на радикален ислям, както и на насилствено изменение на установения обществен и държавен строй в Република България се наказва съгласно чл. 108. ал. 1 от НК. Доколкото в състава е посочено и използването на верски убеждения за политически цели, противоправността на подобно поведение е установена в чл. 166 от НК. Важно е да се отбележи, че създаването на различни, близки по своите признаци състави на престъпления, от една страна се явява излишно, а от друга - поражда колизия между тези норми, водеща до опасност от грешки в квалификацията и неправилно приложение на материалния закон.

Ако в основата на предложените норми стои замисъл за противодействие на тероризма, следва да се има предвид, че наскоро нормите в материята бяха съществено доразвити. Новите алинеи на чл. 108а от НК, които забраняват набиране и обучаване на т. нар. бойци, като и пътуване в чужбина с цел тероризъм, се допълват и от нормите на чл. 320, ал. 2 от НК (която забранява явното подбуждане към извършване на престъпление по чл. 108а, ал. 1 от НК, осъществено чрез проповед пред множество хора, чрез разпространяване на печатни произведения или по друг подобен начин) и чл. 320а от НК, който инкриминира закана за извършване на престъпление по чл. 108а, ал. 1 от НК.

Същевременно налице са възможности с наказателноправни средства да се отговори на нарастващата опасност от радикализация, чийто израз е използването на език на омразата. Посредством съставите по чл. 162. ал. 1 и чл. 164. ал. 1 от НК е инкриминирано проповядването или подбуждането към дискриминация, насилие или омраза, основани на раса, народност, етническа или религиозна принадлежност, извършено чрез слово, печат или други средства за масова информация, чрез електронни информационни системи или по друг начин.

В представения проект на текст на чл. 162а, ал. 1 от НК има явен редакционен пропуск - в частта „... принуди или склони другото поради пола му по друга причина ...“ вероятно е пропуснат съюзът „или“ пред думите „по друга причина“. По-важно е обаче, че предлаганата забрана на принудата или склоняването на едно лице да носи облекло, прикриващо лицето, отново е в конкуренция с вече действащи норми - относно престъплението принуда и по-специално принуда да се участва в религиозни обреди и служби (чл. 165, ал. 2 от НК). Нормата има предвид частен случай, оставяйки без внимание факта, че носенето на религиозни знаци, символи, предмети и облекла не се изчерпва до дрехи, покриващи лицето.

Доколкото последното може да има потенциал да възпрепятства проверките за самоличност и евентуално да застраши обществената сигурност, то ограничения в религиозната свобода се допускат и съгласно чл. 9 на Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи. В параграф 2 изрично се посочват основанията и пределите за ограничаване правото на изповядване на религия или убеждения. Подобна намеса на държавата би била оправдана/обоснована, когато:

1. е предвидена в закон (за да се спази изискването за информираност на субектите и да им се даде възможност да регулират поведението си в съответствие с нормите);
2. преследва легитимна цел като запазване на обществената сигурност и ред, здравето и морала, защита на правата и свободите на другите;
3. е необходима в демократичното общество.

Последното изискване съдържа в себе си съразмеряване на предприетите ограничителни мерки с ефектите по отношение на легитимната цел. Ограниченията са оправдани, когато са били необходими и пропорционални.

Във всеки отделен случай се изследват и трите посочени условия, чието кумулативно наличие обосновава ограничаване на разглежданото право. Предвид широкото формулиране на легитимната цел, от особено значение е изискването за пропорционалност, за да се гарантира баланс между права и интереси, които в даден момент и при определени обстоятелства се намират в колизия помежду си. Пример са осъществяваните от властите проверки на самоличността, които са предвидени в закон в интерес на обществената сигурност, но налагат отстраняване на части от религиозното облекло или са в разрез с дадена религиозна норма на поведение.

По своя предмет предложената с проекта на ЗИДНК нова норма се припокрива с новоприетия Закон за ограничаване носенето на облекло, прикриващо или скриващо лицето (ДВ, бр. 80 от 2016 г.), който съдържа съответни административнонаказателни разпоредби. Опасения относно тълкуването и приложимостта на нормите поражда използването съответно в алинеи 4 и 5 на проектотекста изрази „функционална свързаност“ и „регулирана професия“, които не са типични за наказателното право. Така предвиденото в ал. 5 наказание не съответства на номенклатурата на видовете наказания по чл. 37 от НК. Изброяването там е изчерпателно и извън посочените видове наказания други не могат да се налагат. В чл. 37, ал. 1, т. 7 от НК е предвидено наказание „лишаване от право да се упражнява определена професия или дейност“, а не „деецът да бъде временно или за постоянно лишен от правоспособност да упражнява съответната регулирана професия“.

МИНИСТЪР:

ВАЛЕНТИН РАДЕВ

